
Y CABINET DYDD MAWRTH, 21 TACHWEDD 2017

Yn bresennol-

Y Cynghorwyr: Dyfrig L. Siencyn, Craig ab Iago, Gareth Wyn Griffith, Peredur Jenkins, Dafydd Meurig, Dilwyn Morgan, Gareth Thomas a Ioan Thomas

Hefyd yn bresennol- Dilwyn Williams (Prif Weithredwr), Morwena Edwards (Cyfarwyddwr Corfforaethol), Iwan Trefor Jones (Cyfarwyddwr Corfforaethol), Dafydd Edwards (Pennaeth Cyllid), Iwan Evans (Pennaeth Gwasanaethau Cyfreithiol)

Eitem 6: Dewi Wyn Jones (Rheolwr Gwasanaethau Cefnogi Busnes y Cyngor)

Eitem 7: Arwel Wyn Owen (Uwch Reolwr Tai a Llesiant)

Eitem 8: Ffion Madog Evans (Uwch Reolwr Cyllid)

Eitem 9: Ffion Madog Evans (Uwch Reolwr Cyllid), Aled Davies (Pennaeth Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant), Marian Parry Hughes (Pennaeth Adran Plant a Chefnogi Teuluoedd), Aled Gibbard (Uwch Reolwr Gweithredol – Adnoddau Gofal, Plant a Chefnogi Teuluoedd), Garem Jackson (Pennaeth Adran Addysg).

1. YMDDIHEURIADAU

Croesawyd yr Aelodau Cabinet a swyddogion i'r cyfarfod.

Derbyniwyd ymddiheuriadau gan Cyng. Mair Rowlands a'r Cyng. W Gareth Roberts

2. DATGAN BUDDIANT PERSONOL

Ni dderbyniwyd unrhyw ddatganiad o fuddiant personol.

3. MATERION BRYG

Nid oedd unrhyw fater bryg i'w drafod

4. MATERION YN CODI O DROSOLWG A CHRAFFU

Nid oedd unrhyw faterion yn codi o drosolwg a chraffu.

5. COFNODION CYFARFOD A GYNHALIWDYD AR 24 HYDREF

Llofnododd y Cadeirydd gofnodion cyfarfod y Cabinet a gynhaliwyd ar y 24 Hydref 2017, fel rhai cywir.

6. DOGFEN YMGYNGHOROL AR GYFER BLAENORIAETHAU ARFAETHEDIG AR GYFER CYNLLUN Y CYNGOR 2018-2023

Cyflwynwyd yr eitem gan Cyng. Dyfrig Siencyn

PENDERFYNWYD

Cymeradwywyd y ddogfen ymgynghorol ar flaenoriaethau Cynllun y Cyngor ar gyfer 2018-2023 a chytundeb i gynnal cyfnod ymgynghori o 6 wythnos ar y ddogfen o'r 27ain o Dachwedd 2017.

Cytunwyd i'r trefniadau a amlinellwyd yn yr adroddiad er mwyn adnabod datrysiadau ac unrhyw anghenion adnoddau sydd ynghlwm a'r blaenoriaethau gan nodi y byddai yna adrodd yn ôl ar y canfyddiadau i'r Cabinet ym mis Ionawr.

TRAFODAETH

Cyflwynwyd yr adroddiad gan nodi mai dogfen ymgynghorol oedd yn cael ei drafod er mwyn mynd i ymgynghoriaeth gyffredinol ar flaenoriaethau Cynllun y Cyngor. Esboniwyd fel rhan o'r broses i lunio'r Cynllun fod cyfarfodydd wedi eu cynnal ar sail yr ardaloedd llesiant er mwyn amlygu unrhyw faterion oedd angen sylw lleol.

Aethpwyd i fanylder am amserlen y cynllun, gan nodi fod yr amserlen yn un dynn. Yn dilyn y cyfnod ymgynghori bydd adroddiad yn dod yn ôl i'r Cabinet ym mis Ionawr. Bydd gwaith pellach yn mynd rhagddi ar y blaenoriaethau yn y cyfamser er mwyn cael cyfle i ddod o hyd i ddatrysiadau ac adnoddau, a fydd yn cael eu trafod ymhellach yn Cabinet.

Bydd copi o Gynllun y Cyngor yn dod i'r Cabinet ar Chwefror 13, a fydd yn cynnwys cynlluniau busnes yr adrannau, bydd yna yn cael ei gyflwyno i'r Cyngor Llawn ar 1 Mawrth er mwyn ei fabwysiadu.

Nodwyd y bydd yr ymgynghoriad yn digwydd ar y we, ar gael mewn lleoliadau cyhoeddus ynghyd a gweithdai gyda grwpiau megis mudiadau trydydd sector. Mynegwyd y bydd y Cynllun yn nodi dyheadau'r Cyngor am y 5 mlynedd nesaf, a pwysleisiwyd pwysigrwydd fod y Cynllun yn adlewyrchu'r weledigaeth gywir.

7. UCHAFU'R CYFLENWAD O DAI CYMDEITHASOL A FFORDDIADWY DRWY GRYFHAU CAPASITI STRATEGOL

Cyflwynwyd yr eitem gan y Cyng. Craig ab Iago

PENDERFYNWYD

Cymeradwywyd i ddyrannu £45,646 y flwyddyn am dair blynedd (cyfanswm

oddeutu £140,000), fel galwad cyntaf yn erbyn cynnyrch y premiwm treth cyngor i'w godi a'r ail gartrefi ac eiddo gwag erbyn Ebrill 2018 ymlaen a galluogi'r Pennaeth Oedolion, Iechyd a Llesiant i benodi swyddog ychwanegol o fewn Tîm Strategol Tai, fel bydd modd i'r Cyngor fanteisio yn llawn ar arian grant gellid hawlio gan Llywodraeth Cymru i gynyddu'r nifer o dai cymdeithasol a fforddiadwy yng Ngwynedd.

TRAFODAETH

Cyflwynwyd yr adroddiad gan nodi fod yr Aelod Cabinet yn awyddus i bob un o drigolion Gwynedd gael cartref. Pwysleisiwyd fod prinder tai yn y sir ac fod Llywodraeth Cymru wedi neilltuo adnoddau cyfalaf ychwanegol i gynorthwyo Llywodraeth Leol i ddarparu tai ychwanegol.

Nodwyd fod gan yr adran un swyddog ar hyn o bryd ond fod angen penodi swyddog ychwanegol er mwyn manteisio yn llawn ar y cyfle i dderbyn arian cyfalaf gan y Llywodraeth tuag at dai. Yn ychwanegol mynegwyd ei fod yn gylfe i ddefnyddio canran o arian Premiwm Treth y Cyngor, a fydd yn cael ei godi ar 'ail grartrefi' ac eiddo gwag, i sircau cyflenwad o dai o ansawdd i drigolion Gwynedd.

Sylwadau yn codi o'r drafodaeth

- Nodwyd fod trafodaethau cychwynnol wedi digwydd gyda'r Cymdeithasau Tai er mwyn adnabod sut bydd modd i symud ymlaen gyda'r cyfle.
- Trafodwyd y Premiwm Treth y Cyngor gan nodi fod % o'r arian wedi glustnodi ar gyfer tai i bobl ifanc Gwynedd, ac felly fod y cynllun yn cyd-fynd a hyn. Mynegwyd fod amcangyfrif darbodus wedi cael ei wneud o'r incwm o'r Premiwm Treth ac ei fod o gwmpas £2.1m.
- Pwysleisiwyd fod angen darparu tai sydd ei angen i drigolion Gwynedd, ac fod materion tai wedi ei godi mewn trafodaeth a'r Aelod Cynulliad Lleol.
- Mynegwyd mewn cyfnod o arbedion ei fod yn hanfon i fanteisio yn llawn ar y cyfle.

8. CYLLIDEB REFENIW 2017/18 ADOLYGIAD AIL CHWARTER

Cyflwynwyd yr adroddiad gan y Cyng. Peredur Jenkins

PENDERFYNWYD

Penderfynwyd i:

- Dderbyn yr adroddiad ar adolygiad diwedd yr ail chwarter (sefyllfa 30 Medi 2017) o'r Gyllideb Refeniw, gan ofyn i'r Aelodau Cabinet a'r penaethiaid adrannau perthnasol gymryd camau priodol ynglŷn a materion o dan eu harweiniad/rheolaeth.
- Gyda chytundeb y Pennaeth Adran Amgylchedd, trosglwyddo (£282k) o'r Adran Amgylchedd i'r Gronfa Strategaeth Ariannol.
- Gyda chytundeb y Pennaeth Adran Cefnogaeth Gorfforaethol trosglwyddo (£54k) o'r Adran Cefnogaeth gorfforaethol i'r Gronfa Strategaeth Ariannol.
- Cynaeafu (£200k) o'r casgliad ffafriol Treth y Cyngor, (£800k) o danwariant Gostyngiad Treth y Cyngor, (£406k) arbedion a wireddwyd

ymlaen llaw, (£444k) tanwariant un-tro ar fidiau a (£697k) o ganlyniad i amgylchiadau ffafriol ar gyllidebau eraill y Cyngor, a'i drosglwyddo i'r Gronfa Strategaeth Ariannol i gynorthwyo gyda pwysau anochel un-tro ar gyllidebau'r Cyngor.

TRAFODAETH

Cyflwynwyd yr adroddiad gan nodi mai cyfrifoldeb y Cabinet yr cymryd camau, fel bod angen, i sicrhau rheolaeth briodol dros gyllidebau'r Cyngor. Tynwyd sylw yn benodol ar yr adrannau sy'n gorwario, a bu i'r Aelodau Cabinet perthnasol esbonio'r gorwariant.

Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant

Esboniwyd mai ychydig dros £200k yw'r gorwariant yn yr adran, sy'n canran fach o'r gyllideb ar y cyfan er nad yw hyn yn cyfiawnhau gorwario. Nodwyd os yn tynnu'r elfen arbedion o'r gorwariant mae'r neges yn un gadarnhaol, fodd bynnag mae'r adran yn parhau i weithio ar ail-becynnu y cynlluniau arbedion.

Wrth edrych ar yr Gwasanaeth Darparu nodwyd fod rhai cartrefi preswyl yn gwario lawer yn uwch na'i cyllidebau. Cydnabyddiwyd fod gwendidau yn y Gwasanaeth Darparu ond fod adroddiad wedi ei gomisiynu a fydd yn mynd dan groen yr adran i weld ble gall addasiadau gael eu gwneud. Gobeithir adrodd ar yr adroddiad yn Chwefror a fydd yn roi darlun gwell o'r gwasanaeth. Pwysleisiwyd yn glir fod gwaith angen ei wneud.

Adran Plant a Chefnogi Teuluoedd

Mynegwyd fod yr adran yn cydnabod ei bod yn gorwario ond na all addo na fydd y gorwariant yn lleihau yn y tymor byr. Mae dau wasanaeth yn gorwario, Gwasanaeth Gweithredol a'r Gwasanaeth Lleoliadau.

Nodwyd fod cynnydd yn y galw am wasanaeth ac yn ychwanegol at hyn fod anghenion y plant yn rhai llawer mwy dwys nac oeddent flynyddoedd yn ôl. Mynegwyd fod trefniadau craffu mewnol yn eu lle ac eu bod yn edrych ar y gwasanaethau pob chwe wythnos. Cynlluniau ar y gweill megis Strategaeth Plant a Cefnogi Teuluoedd. O ganlyniadau'r cynlluniau yma gobeithir y bydd newidiadau tymor hir. Bydd y cynlluniau yn cael eu monitro yn aml.

Adran Addysg

Prif reswm tu ôl i'r gorwariant yn yr Adran Addysg yw cludiant, ac hyn o ganlyniad i leihad ar werthiant tocynnau cludiant ôl-16 a cludiant tacsis ysgolion. Wrth edrych ar gludiant tacsis nodwyd fod cynnydd wedi bod yn y galw am amrywiol resymau megis plant yn symud i mewn i'r adral ac angen mynd i'r Unedau Iaith a plant gydag anabledau dwys. Ar hyn o bryd nid oes modd i'r adran ragweld faint o blant a fydd yn symud i mewn i'r ardal ac o ganlyniad yn methu rhagweld y costau. Nodwyd fod system gymedroli llym mewn lle, ond fod angen adroddiad pellach yn edrych ar y mater.

Adran Priffyrdd a Bwrdeistrefol

Nodwyd fod amryw resymau dros y gorwariant. Esboniwyd fod gwaith wedi cael ei wneud i'r Asiantaeth Cefnffyrdd, ond fod gostyngiad yn y cyfraddau cyflawni'r gwaith ynghyd a mewnnoli gan yr Asiantaeth wedi achosi i leihad mewn incwm. Gobeithia'r adran y bydd modd gweithio mwy i'r Asiantaeth er mwyn codi'r lefel incwm.

Er mwyn sicrhau y bydd lefel gorwariant yn lleihau bydd yr adran yn ail edrych ac o bosib yn dal yn ôl ar waith ail wynebu ffyrdd. Yn ychwanegol at hyn mae prisiau plastig a metalau yn codi ac o ganlyniad gall hyn olygu y bydd lefel incwm yr Adran Gwastraff yn cynyddu.

Sylwadau'n codi o'r drafodaeth

- Wrth drafod yr Adran Plant a Chefnogi Teuluoedd nodwyd fod pwysau ar gyllidebau'r maes plant ar hyd y Gogledd. Mynegwyd mae hwn yw'r maes ble mae modd cydweithio. Angen cadw golwg ar faint mae siroedd eraill yn ei wario y plentyn er mwyn sicrhau fod Gwynedd yn rhoi yr un lefel o wasanaeth a siroedd eraill. Ychwanegwyd fod hon yn broblem genedlaethol ac mae y ffaith fod anghenion y plant yn llawer mwy dwys o'i gymharu a blynyddoedd eraill yn codi braw yn wyneb yr holl doriadau.
- Wrth drafod yr Adran Addysg, nodwyd fod angen trafodaeth bellach ar adran Amgylchedd er mwyn meddwl am ffyrdd o ddefnyddio adnoddau'r Cyngor er mwyn lleihau'r gorwariant ar gludiant. Mynegwyd fod angen mwy o ddisgyblaeth ariannol ac angen gweld canlyniad adolygu'r gwasanaeth cludiant yn ystod chwarter tri.
- Nodwyd er rhai adrannau yn gorwario rhaid nodi yn glir fod rhai adrannau yn tanwario ac fod eu tanwariant yn cael eu cynaeafu i'r Gronfa Strategaeth Ariannol. Mynegwyd fod angen parhau i ymroi i'r disgyblaeth ariannol, ac fod trafodaethau yn mynd yn ei blaen ar arbedion i'r dyfodol.

9. RHAGLEN CYFALAF 2017/18 ADOLYGIAD YR AIL CHWARTER

Cyflwynwyd yr adroddiad gan y Cyng. Peredur Jenkins

PENDERFYNWYD

Derbyn yr adroddiad ar adolygiad yr ail chwarter (sefyllfa 30 Medi 2017) o'r rhaglen gyfalaf, a chymeradwyo'r ariannu addasedig a gyflwynir yn rhan 4 o'r adroddiad, sef:

- £1,121,000 cynnydd mewn defnydd o fenthycyca
- (£389,000) lleihad mewn defnydd o grantiau a chyfraniadau
- £78,000 cynnydd mewn defnydd o dderbyniadau cyfalaf
- £118,000 cynnydd mewn defnydd o gyfraniadau refeniw
- (£663,000) lleihad mewn defnydd o gronfeydd adnewyddu ac eraill
- (£48,000) lleihad mewn defnydd o'r gronfa gyfalaf

TRAFODAETH

Cyflwynwyd yr adroddiad gan nodi fod yr adroddiad technegol yn rhan o'r drefn monitro cyllideb a'r prif ddiben yw cyflwyno'r rhaglen gyfalaf ddiwygiedig a chymeradwyo'r ffynonellau ariannu perthnasol. Mynegwyd fod cynnydd o £0.217m yn y ffynonellau ariannu ers yr adolygiad diwethaf. Esboniwyd fod cynlluniau pendant mewn lle i fuddsoddi tua £33.4m yn 2017/18 gyda £5.4m ohono wedi ei ariannu trwy grantiau, sydd yn adlewyrchu'r gwaith caled yr adrannau i ddenu grantiau. Tynnwyd sylw at gynnydd mewn benthyca arall, ac nad yw'n creu ymrwymiad ychwanegol ar gyllidebau refeniw'r Cyngor, newid technegol i drefnu ariannu y Llywodraeth yw hwn.

Sylwadau'n codi o'r drafodaeth

- Nodwyd y bydd symudiadau gwariant cyfalaf yn cael ei nodi yn y Adroddiadau Perfformiad ym mis Ionawr ac felly bydd mwy o wybodaeth am y cynlluniau yn Ionawr.
- Diolchwyd i staff yr adran Gyllid am eu gwaith rheoli cyllidebau manwl.

Dechreuodd y cyfarfod am 13:00 a daeth i ben am 14:00

CADEIRYDD